

Critic's Point

Μουσικές 20οῦ καὶ 21ου αἰώνων, β' :

Ρία Γεωργιάδου καὶ Sven Birch, φλάουτο καὶ πιάνο.

11/2016.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΥΠΑΡΧΕΙ, ΚΑΤΟΙΚΕΙ ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον 9 μῆνες ἐτησίως ἀφοῦ ἐργάζεται ὡς καθηγήτρια τοῦ Τμήματος Μουσικῶν Σπουδῶν τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου στήν Κέρκυρα, μιὰ φλαουτίστα ὑψηλοτάτων τεχνικῶν καὶ μουσικῶν προδιαγραφῶν καὶ εὐρυτάτου ρεπερτορίου ἀπὸ τὸ 18ο ὡς τὸν 21ο αἰώνα, οὐσιαστικὰ ἀγνωστὴ στήν Ἀθήνα: ἡ ἐκ Θεσσαλονίκης **Ρία Γεωργιάδου**, ἐμφανίσθηκε ὡς σήμερα μόνο τρεῖς φορές εἰς τὸ κάποτε κλεινὸν ἄστυ: στὸ Ἀμφιθέατρο Ν. Τεμπονέρα (Ταῦρος), 30.1.2009, μὲ τὴν πιανίστα Ἀθηνᾶ Φυτίκα, στὸ Δανικὸ Ἰνστιτοῦτο, 8.2.2010, μὲ τὸ μόνιμο πιά συνεργάτη τῆς πιανίστα **Sven Birch** (πρφ. Σβέν Μπίρκ) καὶ τὶς προάλλες στὸ Πάντειο Πανεπιστήμιο πάντοτε μὲ τὸν ἴδιο, τώρα σὲ μιὰ ἀπὸ τὴ σειρά 5 ἐκδηλώσεων ποὺ διοργανώνει ἡ δραστηριοτάτη πιανίστα **Λορέντα Ράμου** μὲ τίτλο *Μιὰ γέφυρα μουσικῆς πάνω ἀπὸ τὴ Συγγροῦ*. Ἡ νοητὴ «γέφυρα» τρόπον τινὰ «συνδέει» τὸ Πάντειο μὲ τὴν ἀντικρυνή του Στέγη Γραμμάτων τοῦ Ἰδρύματος Ὠνάση καίτοι τὸ διανεμόμενο πρόγραμμα δὲν ἀποσαφήνιζε τὶς συνιστώσες συμμετοχῆς τῆς τελευταίας.

Τὴ νέα φλαουτίστα χαρακτηρίζει ἦχος μεστός, ὑποβλητικὰ φωτεινός καὶ εὐέλκτος στὶς δυσκολότερες ἀκροβασίες τῶν σύγχρονων μουσικῶν γραφῶν, ποὺ ἀποσποῦν ἀπὸ τὸ ὄργανο ἀκόμη καὶ ἦχους παρὰ τὴ φύση του (λ.χ. τὰ λεγόμενα «πιτσικάτι» τοῦ φλάουτου: ὅμως τὸ πέρασμά τους ποτὲ δὲ θρομβώνει τὴν ἀδιάλειπτη κυκλοφορία τῆς μου-

σικῆς οὐσίας. Ἀντίστοιχα τὰ προτερήματα τοῦ Σβέν Μπίρκ, πού κάποια περάσματα τοῦ Κράμπ (βλ. κατωτέρω) ἀπέδειξαν ἰκανό νά συναρπάσει εἴτε ὡς συνοδὸς εἴτε ὡς σολίστ, σέ ρομαντικές σελίδες ἀπὸ τὸ Μπελλίνι ὡς τὸ Σοπέν. Σχολιάζουμε τὰ ἔργα ἄκρως ἐνδιαφέροντος καὶ ἐνημερωτικότερου προγράμματος, διάρκειας μόλις 60' :

1. ΣΤΟΚΧΑΟΥΖΕΝ, ΚΑΡΑΧΑΪΝΤΣ [Stockhausen, Karlheinz, 1928-2007]— πρόκειται γιὰ τὸν ἀποκρουστικὸ ὑμνητὴ τῆς Ἄλ Κάϊντα, μετὰ τὸ χτύπημά της τῆς 11 Σεπτ. 2001 στοὺς Διδύμους Πύργους τῆς Νέας Ὑόρκης, μὲ ἀμφίβολης βιωσιμότητος ὑστεροφημία ὡς συνθέτη: Susanis Echo (1985), γιὰ ἐνισχυμένο φλάουτο ἄλλο, ἀπὸ τὴν πρώτη σκηρὴ Botschaft (Ἄγγελμα) τῆς γ' πράξεως μὲ τὴν ἐπωνυμία Eva's Zauber (Ἡ μαγεία τῆς Εὐας), ἀπὸ τὴν Ὁπερα Montag aus Licht (Δευτέρα ἀπὸ Φῶς) σέ 3 πράξεις, ἓνα χαιρετισμὸ καὶ ἓναν... ἀποχαιρετισμὸ, γιὰ 21 μουσικοὺς ἐκτελεστὲς (14 φωνές καὶ 6 ὄργανα σόλο, 1 ἠθοποιός), χορῶδια (ζωντανή ἢ ἠχογραφημένη), 21 γυναῖκες ἠθοποιούς, παιδική χορῶδια, χορῶδια κορασιδῶν, σύγχρονη ὀρχήστρα, (ἦτοι 3 ἐκτελεστὲς συνθεσαίζερς, 1 κρουστὸς, μαγνητοταινία, ἀρχιμου-σικὸ καὶ «προβολές ἤχων» (sound projector, ὁ νοῶν ἄς ἐξηγήσει καὶ σέ μᾶς). Τὸ πόνημα αὐτὸ, φέρει ἀριθμὸ ἔργου 55-59 (ἢ ἀρίθμηση τοῦ Καταλόγου Ἔργων Στόκχαουζεν εἶναι πονεμένη καὶ, παρὰ τὴν ἰδιορρυθμία της, ἀδιάφορη γιὰ τὸν ἀναγνώστη ἱστορία) καὶ ἀπασχόλησε τὸ συνθέτη τὸ 1984-88. Συγγραφέας κειμένου δὲν ἀναφέρεται. Γενικά, ἀρκεῖ νὰ διαβάσεις τὴν Ἐργογραφία Στόκχαουζεν, γιὰ νὰ μὴ θελήσεις νὰ ἀκούσεις οὔτε μία νότα του. Ἡ μουσικὸς μὲ τὴν πλάτη στὸ κοινὸ, κάθετα στὴν καλαμόφυτη ὄχθη μιᾶς λίμνης παίζει τὸ Susanis Echo καὶ ἀπέρχεται «χωρὶς τὸ κοινὸ νὰ ἔχει δεῖ τὸ πρόσωπό της» (πρόγραμμα), πρᾶγμα πού θυμίζει...Ἰσλάμ. Σημειώνω: «τίποτε τὸ ἰδιαίτερο. Ἀρχίζει ὡς εὐχάριστη μουσικὴ γιὰ κινηματογράφο, καὶ συνεχίζεται ὡς παρέλαση φλαουτίστικων ἐφφέ, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν κλειδιῶν τοῦ ὄργανου ὡς οἶονε κρουστῶν. Στὸ 4ο ἀπὸ τὰ 7 ἐν ὄλῳ λεπτὰ διάρκειας εἶχε ἤδη ἐξαντληθεῖ». Ἡ Ρία, κατὰ τὸ πρόγραμμα, μελέτησε τὸ ἔργο μὲ τὸ συνθέτη καὶ τὴν πρώτη διδάξασα (1985) φλαουτίστα Kathinka Passveer. Μοῦ θύμισε τὸ φθινόπωρο τοῦ 1969, ὅταν παρέστην στὴν ἐκτέλεση

των ὡς τότε Ἀπάντων Στοκχάουζεν σὲ ὅλους τοὺς χώρους τῆς Beethovenhalle ἐν Βόννη. Ἀπίθανο ταβατουρι !!!

2. ΚΡΑΜΠ, ΤΖΩΡΤΖ [Crumb, George, γ. 1929]: *Μακρόκοσμος I*, γιὰ ἐνισχυμένο πιάνο (1972): Κανένα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ σημαντικώτατου αὐτοῦ Ἀμερικανοῦ συνθέτου πού ἔχω ἀκούσει, δὲν μὲ ἀφησε ἀδιάφορο. Ἦς σοῦ λένε ὅτι ἀρχικὰ ἐπηρεάστηκε μὲ τὸ Βέμπερν καὶ κατόπιν πειραματίστηκε μὲ τὰ ἠχοχρώματα κ.λπ. κ.λπ. Στὶς συλλήψεις του κυ-λάει ἀπεφθη μουσική. Οἱ δύο συλλογές *Μακρόκοσμος I* καὶ *II* (1973) γιὰ ἐνισχυμένο πιάνο θεωροῦνται ἀπὸ τὰ σημαντικότερα ἔργα του. Τὸ *Μακρόκοσμος I*, ἀποτελοῦν 12 κομμάτια, ἓνα γιὰ κάθε ζῶδιο, «προσωπογραφίες» φίλων του ἀνηκόντων σὲ κάποιο ἀπ' αὐτὰ. Μᾶς καθήλωσεν ἡ ἀκόλουθη διαδοχὴ στιγμιοτύπων: 1. ἐκμετάλλευση τῆς χαμηλότατης περιοχῆς. 2. Σὰν *prestissimo* στὴ μεσαία καὶ ψηλότερη περιοχὴ. 3. Ἀγριότατο κλάσπερ. 4. Συμπαρασύρουσα μονωφονία, καταλήγουσα σὲ ἀρπίσματα ἀ λὰ Μπελλίνι καὶ Σοπέν. 5. Ξανὰ κλάσπερς καὶ μονοφονία. Ὁ Σβέν Μπίρκ μᾶς μάγευε ἀναδεικνύοντας τὴ μουσικὴ καὶ κάνοντάς μας νὰ ξεχάσουμε τελείως τὰ ζῶδια—οὕτως ἢ ἄλλως δὲν μᾶς ἔνοιᾶξαν ποτέ. Μέγιστη προσφορὰ στὸ μουσικό μας ἐπιστητό.

3. ΣΑΜΑΡΑΣ (τονίζεται: Σαμαρᾶς) ΧΡΗΣΤΟΣ (γ. 1956): *Urbannerludium* (2006), γιὰ φλάουτο ἄλτο καὶ πιάνο, ἐλληνιστί. Οὐρμπαννερλούντιο, ἀφιέρωμα στὸ δάσκαλό του Erich Urbanner γιὰ τὰ 70ά του γενέθλια. Ἐνα ἄρωμα ἀνατολίτικο, πού θύμιζε μᾶλλον ἀλαργινοὺς ἀπόηχους Ρίμσκυ-Κόρσακωφ παρά τὰ *Γιασεμιά καὶ Μιναρέδες* τοῦ συμπολίτη τοῦ Θεσσαλονικέα Σαμαρᾶ, Αἰμίλιου Ριάδη. Ἀπαλὸ Νυχτερινό, θωπευτικὰ αἰσθησιακό μοῦ θύμισε, γύρευε γιατί, νύχτες στὴν Ἱερουσαλήμ, Σεπτέμβριο 2010. Οἱ δύο ἐκτελεστὲς μὲ ἀπογειώσαν.

4. ΚΙΚΟΥ, ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ (γ. 1965): *Μονόλογος* (1999) γιὰ ἄλτο φλάουτο σόλο. Πυκνὴ μελωδικὴ γραμμὴ, καίτοι διάσπαρτη μὲ μεγάλα διαστήματα παρεκκλίνει ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀρχικὴν ὑπόσχεση πυκνότητος καὶ συνοχῆς, σὲ ἓνα οἶονεὶ «βακχικόν» αὐτοσχεδιασμό, καταλύοντα τὴ δυνατότητα συσχετισμοῦ κάθε μουσικῆς στιγμῆς μὲ τὶς προηγηθεῖσες.

5. AMMANN, ΜΙΧΑΕΛ [Ammann, Michael, γ. 1964]: *Wolkenkuckusheim*, ἦγουν...Νεφελοκοκκυγία (2015) γιὰ φλάουτο καὶ πιάνο. Ὑπάρχουν ἔργα πού τόσο περισσότερο σὲ κλωτσοῦν μακρῶς τους, ὅσα

τελειότερα έρμηνεύονται. Αυτό ακριβώς συνέβη με το πόνημα του Άμμαν. Προσδοκώμενες έπινοήσεις «νεολογισμών» αντί ούσιώδους συλλήψεως. Τσίου-τσίου τὰ πουλάκια. Το Διαδίκτυο μᾶς πληροφόρησε ότι ο συνθέτης (καί ζωγράφος) είναι απ' εκείνους που έκστασιάζονται με διάφορες τεχνολογίες, λειτουργώντας τελικῶς ως πλασιέ τους. Νόμιμος τρόπος βιοπορισμοῦ στις καπιταλιστικές κοινωνίες όταν υπάρχει έλλειμμα ταλέντου.

6. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ (γ. 1984): *CCfuse* (2008). Κατά το συνθέτη τίτλος-λογοπαίγνιο πάνω στο όνομα του Σισύφου, όπου το *fuse* από αγγλικό και γαλλικό *fusion* «αναφέρεται στη συγχώνευση των διαφορετικών στοιχείων και τεχνικών που συναντούμε στο έργο». Αρχίζει με συναρπαστικό *prestissimo* του σόλο φλάουτου, διάστικτου με «πιτσιάτο» του πνευστού που πυκνώνει και κορυφώνεται ωραιότατα αφήνοντας περιέργως την αλαργινή έντύπωση μιᾶς τριμερούς μορφῆς A-B-A και μιᾶς ἀκλόνητης μορφολογικῆς παραδόσεως χιλιετιῶν...

7. ΓΙΟΥΝΓΚΒΙΡΤ, ΡΟΥΝΤΟΛΦ (γ. 1955): *L' ascensione* (ιταλ. *Η ανάληψη* 2015), αφιερωμένο στο ντοῦο Γεωργιάδου-Birch. Ένδιαφέρον έργο, περιέργως ὅσον αφορά περισσότερο την πιανιστική γραφή, με απότομες αναδύσεις από το θαλάσσιο πυθμένα στον ἀφρό τῆς ἐπιφάνειας. Ένα τμήμα β', ἄφηνε την έντύπωση παραλλάγματος του αρχικοῦ α'.

Συμπέρασμα: μιὰ ὄαση μὲς τὴν ἀθηναϊκὴ μουσικὴ Σαχάρα τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως. Ρία και Sven, ἀνυπομονοῦμε νὰ σᾶς ἔχομε σύντομα πάλι κοντά μας, γιὰ νὰ μᾶς ξαναπογειώσετε με νέες προτάσεις, και γιὰ νὰ σᾶς ξαναχειροκροτήσουμε ὅπως τὸ ἀξίζετε. (Πάντειο Πανεπιστήμιο, 24.2.2016).
